

Dick Schenkel

Van: Esther Dallinga namens Griffie
Verzonden: vrijdag 28 juni 2013 16:48
Aan: DIV BSD
Onderwerp: FW: Gemeentelijke herindeling
Bijlagen: gemeentelijke herindeling29-4-2013.doc

GRIFFIE	
reg.nr.	GR13.3781951
ingek.	- 1 JUL 2013
class.	- 2.07.51
te beh. door:	SR
kople gez. aan:	

Graag Inboeken en retour griffie

Van: [Redacted]
Verzonden: vrijdag 28 juni 2013 15:47
Aan: en fah@comin... [Redacted]
Onderwerp: Gemeentelijke herindeling

Goedendag,

Ik stuur u als bijlage een notitie die ik heb opgesteld over de gemeentelijke herindeling. Ik verzoek u deze ter kennis te brengen van de raadsleden en de leden van het college.

Groet,

[Redacted signature]

GEMEENTELIJKE HERINDELING in de provincie Groningen.

Onvermijdelijk.

Dat er heringedeeld gaat worden, staat vast. De discussie moet dus niet gaan over het of en het waarom (er zijn meerdere voor de hand liggende, vaststaande en gewichtige redenen) en moet evenmin emotioneel geïnspireerd zijn, maar moet objectief worden gevoerd.

Er gaat in dit stadium erg veel energie en tijd verloren in weinig relevante discussies over vragen zoals met welke andere gemeente het liefst wordt samengegaan. Zulke benaderingen staan geheel los van de aard van de problematiek en houden de discussie op een laag niveau van amateurisme, en dienen niet het naderbij brengen van de noodzakelijke oplossingen.

Het onderwerp dient te worden benaderd vanuit fundamentele vertrekpunten, die hierna worden besproken. De discussie moet gaan over het doel, over de gewenste indelingsstructuur, die moet uitgaan van duidelijke criteria, en over het doelmatig functioneren van de toekomstige gemeenten. Ik vat dat samen in de vraag naar de toekomstbestendigheid van gemeenten en of zij de prestaties kunnen leveren die ervan verwacht worden.

Zolang de discussie niet plaatsvindt binnen een beginselvast stramien van een helder en basaal fundament ben ik niet gerust op een goede uitkomst. Dan hangt het risico in de lucht dat over een jaar of tien de herindelingsdiscussie weer begint. Nu ligt er de kans om het in een keer goed te doen.

Voor de juiste discussie.

De discussie over de herindeling heeft naar mijn mening tot dusver er de trekken van dat we elkaar willen doen geloven dat het om een zeer zwaarwichtige problematiek gaat en dat het daarom zeer moeizaam en langzaam zal verlopen. Om die reden wordt een afronding ook niet voor 2018 voorzien. Natuurlijk, het gaat om een complexe problematiek, maar het is zeer wel te doen om de discussie gedegen en met bekwame spoed te voeren en af te ronden indien deze langs relevante lijnen wordt gevoerd. Deze worden getrokken vanuit de essentiële vertrekpunten die hieronder worden genoemd. De discussie moet op een rationele grondslag worden gevoerd. De provincie dient hierin het initiatief en de regie te nemen.

Het zou ook erg veel tijd gaan kosten, zo valt te beluisteren, om tot resultaten te komen en dat er onderweg heel veel voetangels en klemmen op de loer liggen. Dit is allemaal waar als je, zoals tot dusver gebeurt, het inderdaad als moeilijk, complex en zwaarwichtig wilt zien. En dan zal het inderdaad moeizaam gaan en veel tijd gaan vergen.

Je kunt er ook anders, d.w.z. meer luchtig en lichtvoetig, maar vooral oplossingsgericht tegenaan kijken, en dan gaat het proces ook een stuk gemakkelijker en sneller. Objectiviteit moet de houding van alle deelnemers bepalen. De beoogde resultaten moeten binnen niet langer dan twee jaar kunnen worden bereikt zodat verkiezingen in november 2015 kunnen worden gehouden. Een eerste voorwaarde is dan dat de discussie binnen de juiste kaders wordt gevoerd.

Ontdoe de herindelingskwestie van persoonlijke en politieke belangen en ga uit van de belangen van de burgers en andere belanghebbenden. Ook het denkbeeld dat het belang van de eigen gemeente boven alles moet worden gesteld mag geen rol spelen, terwijl het van onbehoorlijkheid getuigt als in een gemeente de opvatting leeft dat eerst nog maar veel geld moet worden uitgegeven alvorens op te gaan in een nieuw te vormen gemeente. Kijk ernaar als een reorganisatie, waarvan te voren bepaald is, wat die moet opleveren, nl. het best mogelijke instrument om de belangen van de burgers en andere belanghebbenden te behartigen.

Waar gaat het om.

De meest basale vraag die gesteld moet worden is wat de burgers en andere belanghebbenden, dus zij die daar wonen of gevestigd zijn, maar ook tijdelijk belanghebbenden, van een gemeente verwachten. Dat is de vraag naar de bestaansreden van gemeenten.

Een tweede vraag is wat een gemeente eigenlijk is en hoe die er uit moet zien. Deze vragen ben ik in de discussie nog niet tegen gekomen. De logica vereist dat bij deze vragen het proces moet beginnen. Dit is de vraag naar de organisatie van de gemeente en hoe die aan de verwachtingen van de burgers en andere belanghebbenden het beste kan voldoen.

De antwoorden op deze vragen zijn bepalend voor de richting, de inhoud en de uitkomst van de discussie over de nieuwe gemeentelijke indeling van regio en het hele land. Maar laat ik mij beperken tot onze provincie. Hieronder geef ik, zoals ik het zie, antwoord op deze vragen.

Wat is de essentie.

- *Wat de burgers verwachten is vrij eenvoudig samen te vatten; een willekeurige greep: De wegen en straten moeten er goed bij liggen, het groen moet netjes worden bijgehouden, handhaving van de openbare orde en veiligheid, het krijgen van hulp en advies bij het opzetten en uitvoeren van plannen of als dat niet kan, een goed onderbouwde afwijzing, een fatsoenlijke behandeling door de ambtenaren, een vlot en servicegericht dienstbetoon, aanwezigheid van collectieve voorzieningen, een goed werkend rioolsysteem en afvalverwijdering, de correcte uitvoering van tal van wetten, het faciliteren van initiatieven die de lokale gemeenschappen versterken, het faciliteren van bedrijvigheid, voorbeeldgedrag van bestuurders, een krachtig bestuur en het ontwikkelen van verstandig beleid.*
- *Ga uit van de volgende definitie: De gemeente is een publieke organisatie die functioneert als een kwalitatief hoogwaardige service-instelling ten behoeve van de ingezetenen burgers en andere belanghebbenden en wel tegen de laagst mogelijke kosten.*

Richt alle energie op het stichten van nieuwe gemeenten, die aan deze beide voorwaarden voldoen.

Gebiedsindeling.

Uitgaande van de kaart van de provincie Groningen, dan vallen een paar dingen op:

- de centrale en dominante positie van de Stad, met een grote aantrekkingskracht en in vloed op de omringende provinciale gebieden, noord Drenthe inbegrepen;
- de aanwezigheid van de economische en industriële zwaartepunten van de Stad zelf en de regio's Delfzijl/Eemshaven en Veendam/Hoogezand/Winschoterdiep;
- een viertal om de Stad liggende plattelandsgebieden, t.w. het Hogeland, Oldambt/Westerwolde en het Westerkwartier en (globaal) het gaswinningsgebied.

In het Dagblad van het Noorden van vrijdag 1 maart jl. stond een afbeelding van de provincie met een mogelijk nieuwe gemeentelijke indeling, een opvatting van de zgn. visitatiecommissie. Het is niet in één oogopslag te zien welke logica achter die indeling zit en van welke criteria is uitgegaan.

Voor een mogelijke gebiedsindeling voor het vormen van nieuwe gemeenten in de provinciale ruimte volg ik een redenering die uitgaat van functionaliteit. Deze is als volgt:

Ga uit van de op de provinciale plattegrond waarneembare fenomenen (zie hierboven) voor de nieuwe gemeentelijk globale indeling op grond van de volgende principes:

Sticht een nieuwe gemeente Groningen zodanig dat daarin met daarin alle economische zwaartepunten in de provincie komen te liggen; uiteraard de Stad zelf en verder het haven- en industriegebied rond Delfzijl en de Eemshaven, Hoogezand/ Winschoterdiep, Veendam (met het railknooppunt) en het belangrijkste gaswinningsgebied. Hiermee wordt de Stad als het belangrijkste bestuurscentrum verantwoordelijk voor het gros van de industriële en economische activiteiten in de provincie met een vergaande uitstraling naar het omringende gebied (provinciaal en mogelijk nationaal grensoverschrijdend).

In de Stad concentreert zich daarmee ook de know how en de bijbehorende diensten die vereist zijn voor de communicatie van en de controle over de ontwikkelingen en gebeurtenissen die annex zijn aan hetgeen er zich op economisch en industrieel gebied voltrekt in de gemeentelijke regio waarvoor de Stad verantwoordelijk wordt.

De gebiedsomschrijving van deze nieuwe gemeente is ruwweg als volgt: Trek vanuit de stad langs de provinciegrens een lijn naar Wildervank, vandaar naar Termunten en vanuit de Stad naar de westkant van het Eemshavengebied. In dit totale gebied liggen alle activiteiten die ik hierboven heb genoemd.

Deze concentratie heeft de potentie om zich te ontwikkelen tot een economische motor met een grote aantrekkingskracht en uitstraling. Voorwaarde is natuurlijk het bouwen en aanleggen van een bijpassende infrastructuur. Die ziet er nu niet sterk uit. Het is nogal bizar dat b.v. de Eemshaven en Delfzijl slechts bereikbaar zijn per enkel spoor en langs een enkele tweebaans wegen, die voor een groot deel nog niet eens de status van autoweg hebben en dat de nieuw aan te leggen A33 niet verder zal reiken dan Zuidbroek. Als we wat willen in onze regio zullen we wel wat meer out of the box moeten willen en kunnen gaan denken.

Het resterende deel van de provincie is in hoofdzaak en nagenoeg geheel plattelandsgebied met een sterk agrarisch karakter en nog te ontwikkelen toeristisch potentiëel.

Geografisch laat dat gebied zich globaal maar logisch indelen in drie nieuwe gemeenten:

- Oldambt/ Westerwolde en Stadskanaal;
- Het Hogeland (Eemsum, Bedum, Winsum en De Marne);
- Het Westerkwartier (Grootegast, Marum, Leek en Zuidhorn).

Deze drie nieuwe gemeenten krijgen de opdracht het plattelandskarakter te behouden en richten zich op toerisme en recreatie en het faciliteren van agrarische en andere min of meer kleinschalige bedrijvigheid. (deze opdracht geldt overigens evenzeer voor de nieuwe gemeente Groningen omdat op dat grondgebied ook veel platteland voorkomt). Voor hun functioneren doen zij een beroep op de expertise die in de Stad aanwezig is en waarvan het voor die gemeenten te duur, dan wel niet nodig is die zelf in huis te hebben of te halen. Zij kopen dus die expertise bij de Stad in.

Te verwachten is dat deze plattelandsgemeenten financieel onvoldoende draagkrachtig zullen zijn. De nieuwe gemeente Groningen wordt eventueel mede verantwoordelijk voor de financiering van de plattelandsgemeenten.

Groot-/kleinschaligheid.

Hoewel ik geen liefhebber ben van grootschaligheid, pleit ik in dit geval daar toch voor. De nadelen moeten worden geneutraliseerd door de wijze waarop de nieuwe gemeenten worden georganiseerd en gemanaged.

Het organiserend principe naast de wettelijk opgelegde uitgangspunten, moet zijn dat bestuur, beleidsvorming en niet direct op belanghebbenden gerichte diensten worden gecentraliseerd en de uitvoering, waarbij de burger en andere belanghebbenden een direct belang hebben, worden gedecentraliseerd. Deze diensten moeten voor alle belanghebbenden op individueel niveau en eenvoudig lokaal bereikbaar en aanspreekbaar zijn.

De nadelen van grootschaligheid worden niet alleen opgevangen door decentrale uitvoering, maar ook door kwalitatief hoogstaand bestuurlijk en ambtelijk apparaat en een perfecte communicatie tussen het centrale gezag en de burgers.

Een organisatorische zwakte die zich nu in veel kleinere gemeenten voordoet, is de gebrekkige vertaalslag tussen de bestuurlijke besluitvorming en de uitvoering van de genomen besluiten. Het scheppen van de nieuwe gemeentelijke organisaties biedt een uitgelezen kans om deze complicatie voor de toekomst uit te sluiten.

De discussie moet gaan over de essenties. Al het overige is techniek, geld en logica.

[REDACTED] 29 april 2013.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]